

038

Opis koncepcji urbanistyczno - architektonicznej
zagospodarowania i zabudowy cent run
Gorzowa Wielkopolskiego

1. MIASTO KONTRASTÓW - ŁĄCZENIE

Gorzów Wielkopolski - miasto z ponad 750 letnią tradycją. Dla współczesnych jednak jest to miejsce bez poczucia życia, mimo jego długiej historii. Miasto kontrastów. W panoramie Starego Miasta, z wieżą Katedry konkurują obiekty wysokie, których skali i formy architektonicznej nie dostosowano do zabytkowego układu zabudowy, kwartały zabudowy zwartej uzupełniają wolno stojące obiekty modernistyczne, które naruszyły charakter historycznie ukształtowanego otoczenia. W dzielnicy południowej, sąsiedztwo zabytkowej zabudowy i parku stanowią tereny zdegradowanej zabudowy przemysłowej. Gorzów to miasto przybyszów, poszukujące swojej tożsamości. Tylko niezmiennie nurt rzeki i zieleń przypominają, że od historii uciec nie można. I mimo wieloletniego deformowania, dawny układ miasta jest ciągle czytelny. Niniejsza koncepcja jest wynikiem analiz sytuacji funkcjonalno-przestrzennej i społecznej miasta, jest odpowiedzią na pytanie: co powinno łączyć miasto?

Tym podstawowym spoiwem jest historyczna tkanka miasta i zasady towarzyszące jego kształtowaniu czyli .V ; TtRA MIASTA.

2. MIASTO DLA KAŻDEGO-REWITALIZACJA

Miasto dla mieszkańców i dla gości, otwarte na nowe wyzwania. Miasto bez różnic pokoleniowych i ekonomicznych, bez barier społecznych i przestrzennych. Miasto bez gett (20% udziału mieszkańców uboższych w każdym z nowych budynków oddanych przez deweloperów). Mieszkańcy to medium przepływające z kulturą do przestrzeni i w przestrzeni uczące się kultury.

Po pierwsze podniesienie walorów zamieszkania poprzez procesy rewitalizacji. Tylko one są naturalnym uzdrowieniem sytuacji społeczno — przestrzennej. Założenia: o podnoszenie funkcjonalności i atrakcyjności miasta poprzez burzenie podziałów i klasowości samych uczestników przestrzeni; wprowadzanie hierarchizacji funkcji przestrzeni poziomych i pionowych, o naturalne wytworzenie zadowolenia z własnego miasta, przemieszanie struktur społecznych i funkcjonalnych, o miasto zrównoważonych działań i długofalowych działań i konsekwentnych decyzji, o wielobarwne miasto, stworzenie strategii oświetlenia miasta, festiwale iluminacji światła, kolorystyka elewacji, tożsamość poprzez elewacje ze zdjęć Gorzowian, więź wspólnych słów.

Po drugie promocja Gorzowa na arenie międzynarodowej jako „Green point” w Europie. Założenia:

o przestrzenie publiczne jako miejsca spotkań i więzi międzynarodowych, o przyzwyczajanie mieszkańców do zielonych chodników i bulwarów deptaków, zieleni wewnątrz kwartałów i do zieleni torów tramwajowych, podnoszenie kultury korzystania z przestrzeni zielonych (please walk on the grass) poprzez celowe przeprowadzanie ruchu pieszego traktami zielonymi z trawy, o

łączenie kultur - festiwale,

o wzbudzenie tożsamości miejsca zamieszkania, architektura modernizmu daje anonimowość a zabudowa w formie kwartałów, załączki wspólnoty.

Każdy wtedy poczuje się SA TU KA LNIE w Gorzowie.

3. MIASTO ŻŁOTEGO ŚRODKA - ETAPOWANIE

Zmiana wizerunku Gorzowa nie powinna polegać na restrykcyjnych wyburzeniach i budowaniu miasta od nowa. Nie powinna polegać na lakonicznym traktowaniu stanu

obecnego bo nie jest on dobry, powinna zmierzać do uratowania systemu i historycznej

struktury miasta, poprzez wyburzenia punktowe, dobudowania, przewartościowania, zmianę funkcji i zmianę hierarchii poszczególnych elementów tej struktury.

Nagle wyburzenie obiektów dysharmonizujących przestrzeń (bloki), to zamach na rodzącą się tożsamość mieszkańców, to atak na obecną tam społeczność.

Wymiana miejsca zamieszkania poprzedzona często zmianą miejsca pracy, rodzi frustrację i agresję społeczeństwa. Oparcie społeczne jest tylko w tym samym domu i wśród tych samych sąsiadów, i ono gwarantuje poczucie życia w lepszym środowisku zamieszkania czyli w lepszej wspólnej przestrzeni. Na podstawie diagnozy wieku należy stwierdzić z jakimi mieszkańcami mamy do czynienia w przestrzeniach wymagających rewitalizacji, czy są to pierwsi najemcy czy młode pokolenie. Dopóki żyją i mieszkają pierwsi najemcy nie wolno decydować się na zmiany przestrzenne typu: wyburzenia.

Należy zatem postępować częściej ewolucyjnie niż rewolucyjnie. Wszak proces reurbanizacji i poszukiwania tożsamości jest procesem długotrwałym. *Proces ten musi być zgodny z NARRATYWA MIASTA I WYJRAŻENIA MIESZKAŃCÓW.*

4. MIASTO PRZYSZŁOŚCI – IKONA MIASTA

Gorzów to miasto z pomysłem.

Z pomysłem na rozwiązanie problemów ekonomicznych, socjologicznych, przestrzennych, funkcjonalnych, miasto negocjacji i przyszłości.

Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności miasta w skali regionu i w skali międzynarodowej nastąpi wyłącznie poprzez konsekwentne wzmacnianie funkcji wyższego rzędu, ukierunkowane integrowanie potencjału naukowego, gospodarczego, turystycznego. To miasto proponujące edukację, atrakcyjną pracę i wypoczynek: o wyższe uczelnie ukierunkowane na rozwój biologii, genetyki np. roślin, farmacji, o uniwersytet przyrodniczo - medyczny z instytutem genetyki stosowanej, z towarzyszącym

centrum wystawienniczo - targowo - kongresowym, o instytuty naukowe i badawcze w zakresie medycyny naturalnej, kosmetologii, chirurgii

plastycznej, przy współpracy z instytutami międzynarodowymi, o modne miasto dla przeprowadzenia działań naukowych i badawczych; i modne na tle

Wspólnoty Europejskiej, miasto wykorzystujące potencjał swej lokalizacji, o podniesienie prestiżu, miasto z nową ikoną i wartością, predestynowane do wytworzenia

wielkiej marki. *Przyszłość miasta / Wzrost - Różnorodność / (E zacznie zmierzać ku lepszemu.*

5. GORZÓW-NATURALNI!-:

o Z naturalną otwartością na nowoczesność.

o Naturalnie współuczestniczące w procesach i współodpowiedzialne.

o Szukające „naturalnych - najlepszych” rozwiązań ekonomicznych i społecznie możliwych do wykonania.

o Wykorzystujące naturalne uwarunkowania środowiska. o Zwracające się ku rzecze.

o Po wracające do naturalnych struktur przestrzennych. o

Poddające się naturalnym spiralom kręgów zieleni.

o Naturalnych dróg komunikacji (drogi z alejami drzew, wóznice, ciągi piesze, rower, tramwaj), z uwolnionym centrum od tranzytu, z sektorową obsługą komunikacyjną - przystanki.

Główne założenie koncepcji

Intencją koncepcji jest skomponowanie układu Starego Miasta i Śródmieścia na kilku płaszczyznach równocześnie: przestrzennej, funkcjonalnej, ekologicznej i społecznej, z maksymalnym wykorzystaniem istniejącego wartościowego zainwestowania miejskiego i historycznej myśli urbanistycznej. Osie kompozycyjne zbudowano w odniesieniu do

ważnych istniejących i nowych elementów przestrzeni publicznej oraz dominant organizujących przestrzeń miejską.

Kompozycja

Ośią założenia jest rzeka Warta wraz z bulwarami. Głównymi elementami kompozycji są dwie uzupełniające się dominanty: o na terenie Starego Miasta istniejąca Katedra, o w dzielnicy południowej, centrum konferencyjno - wykładowe Gorzowska Tuba.

Przestrzenie publiczne

Dopelnienie kompozycji stanowią przestrzenie publiczne kształtowane w formie ringu, z wykreowanymi placami. Przestrzenie wzbogaca układ traktów pieszych i rowerowych z alejami drzew oraz bulwarów, spiętych system mostów i kładek.

System zieleni

Podstawowy układ zieleni towarzyszy przestrzeniom publicznym (ring przestrzeni publicznych). Tworzy go pierścieniowo-wstęgowy układ parków, skwerów, alei, ogrodów. Założenia zieleni uzupełniające ring przestrzeni publicznych powinny zachować swój reprezentacyjny charakter, podkreślający monumentalność budowli lub funkcje budynków, które otacza.

Zieleń towarzysząca zabudowie stwarza warunki do relaksu codziennego, zatem powinna być nastawiona na mieszkańców miasta (osoby starsze, młodzież i dzieci) - bezpieczeństwo

uspokojenie przestrzeni (tworzenie kameralnych wnętrz z zielenią o charakterze ogrodowym, z małą architekturą, placami zabaw).

Zieleń towarzysząca traktowi spacerowemu, to głównie bulwary obsadzone jednostronnie drzewami z otwartym widokiem na wodę. Atrakcyjność bulwaru poza otwarciem widokowym i właściwie dobraną małą architekturą, wzbogacają mosty, przystanie wodne oraz przystanki tramwaju wodnego.

Założenia funkcjonalno-przestrzenne

A - Centrum historyczne i administracyjne: tereny zabudowy mieszkalno-usługowej

- o odtworzenie realnej dawnej tkanki Starego Miasta, honorując w jak największym stopniu istniejący stan zainwestowania, nie narażając miasta na drastyczne ingerencje finansowe - co nie oznacza nie wyznaczenia jasnego celu i nie określenia decyzji co do długofalowości działania w drodze do jego osiągnięcia,
- o wykreowanie placu ruchu pieszego w otoczeniu Katedry, uwolnienie otoczenia z ruchu samochodowego,
- o wyburzenie obiektów o negatywnym oddziaływaniu w przestrzeni miasta,
- o rehabilitacja blokowisk - poprawa wizerunku (np. ujednoczenie koloru, elewacje wizualne, spłaszczenie balkonów), obniżenie wysokości, tworzenie pierzei zabudowy poprzez uzupełnienia w formie łączników w kondygnacji co najmniej parterowej, odtworzenie w rysunku elewacji podziałów pionowych pierzei zgodnych z historycznym modulem geodezyjnym a docelowo w niektórych (najważniejszych miejscach) wprowadzenie elewacji kurtynowych tworzących pasaż lub poszerzających budynki.
- o uspokojenie ruchu samochodowego, priorytet dla transportu publicznego, pieszych i rowerzystów.

B — Tereny zabudowy mieszkaniowej z usługami ogólnomiejskimi

- o rewitalizacja kwartałów zabudowy - poprawa wyposażenia obszarów w infrastrukturę techniczną i społeczną w celu zmniejszenia dysproporcji, rehabilitacja zabudowy, wyburzenia oficyn, uzupełnienia z uwzględnieniem tradycyjnych form i gabarytów,
- o identyfikacja „dzielnic” przez wprowadzenie zieleni kameralnej jako elementu tworzącego klimat wnętrza,
- o wprowadzenie do wnętrza kwartałów pasaży usługowych lub tworzenie przestrzeni półpublicznych z małą architekturą i placami zabaw,

o uspokojenie ruchu samochodowego, priorytet dla transportu publicznego, pieszych i rowerzystów. C - Tereny zabudowy mieszkaniowej z usługami ogólnomiejskimi wraz z terenami

rekreacyjnymi o wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, ochrona zieleni, rzeki Kłodawki ze starodrzewem, o rewaloryzacja zabudowy - poprawa wyposażenia obszarów w infrastrukturę techniczną i społeczną w celu zmniejszenia dysproporcji, rehabilitacja zabudowy, wyburzenia budynków substandardowych i o niskich walorach architektonicznych, uzupełnienia z uwzględnieniem tradycyjnych form i gabarytów, o wydłużenie w kierunku wschodnim osi głównego układu zieleni (rejon teatru) - nowa

jakość przestrzeni, plac- ekspozycja, o elementy spinające: układ mostów i kładek pieszych umożliwią penetrację zabudowy po obu stronach rzeki,

o rewaloryzacja terenów nadbrzeżnych Warty - układ bulwarów po obu stronach rzeki, o zwrócenie się ku rzece Warcie i związanie przestrzenne pn z pd poprzez otwarcie podcieni traktu kolejowego - czyli zlikwidowanie bariery przestrzennej i percepcyjnej o uczytelnienie i stworzenie przyjaznych warunków dla pieszych i rowerzystów, o rozwinięcie na bazie zieleni, skwerów i zieleńców łatwego dostępu do bezpiecznego

i spokojnego wypoczynku codziennego. D - Tereny o podstawowej funkcji usługowej, centrotwórczej (szkoła wyższa, instytuty

badawcze, fundacje i obiekty kulturowe) o rewaloryzacja zabudowy - rehabilitacja zabudowy, wyeksponowanie obiektów

O wartościach kulturowych, wyburzenia budynków substandardowych i o niskich walorach architektonicznych, uzupełnienia zabudowy, umożliwiające ekspozycję wartościowego zainwestowania.

F - Tereny o funkcji usługowej, centrotwórczej i ogólnomiejskiej (Ośrodek Promocji Ziemi Lubuskiej).

o honorowanie w większości istniejącej substancji miejskiej o lokalizacja dodatkowego przystanku PKP (bezosobowego) dla obsługi imprez masowych - konferencji, koncertów, targów

G - Tereny o funkcji usługowej, centrotwórczej i ogólnomiejskiej (centrum biznesu, handlu i sztuki).

o zabudowa skoncentrowana, dość intensywna.....

H - Tereny o funkcji usługowej, centrotwórczej i ogólnomiejskiej (eurocampus).

Dzielnica południowa - nowa jakość przestrzeni, miejsce wymagające podjęcia szczególnych zadań inwestycyjnych:

o wstępowy pas zieleni, któremu podporządkowany jest układ funkcjonalny trzech równorzędnych zespołów usługowych, z niewielkim udziałem funkcji mieszkaniowej, o każdy zespół z niezależną przestrzenią publiczną (wnętrze — centrum), o lokalizacja obiektów o kubaturze czytelnej w przestrzeni, wysokiej jakości architektury

1 materiału, z dużym udziałem zieleni wysokiej,

o zagospodarowanie terenów zieleni z funkcjami rekreacyjno-sportowymi oraz przyrodniczo-poznawczymi ukierunkowanymi na promocję miasta i regionu, wypoczynek mieszkańców i osób goszczących w mieście, tramwaj wodny, przystanek kolejowy.

E - węzeł przesiadkowy Gorzów — centrum (PKP i PKS)

o zintegrowany węzeł PKP i PKS z komunikacją miejską,

o dodatkowy przystanek PKP z obsługą bezosobową po drugiej stronie Warty - połączenie z kreowanymi terenami dzielnicy południowej - wykorzystanie przy organizacji imprez masowych, Expo, itp.,

- o usunięciu elementów szpecących panoramę miasta, tj. nie zabudowywanie arkad estakady kolejowej.

W oparciu o koncepcję funkcjonalno - przestrzenną zaproponowano rozwiązania urbanistyczno-architektoniczne przedstawione na „Planszy Wizualizacji”. Rozwiązania wykorzystują walory uwarunkowań naturalnych oraz potencjał lokalizacji w regionie, makroregionie i przy granicy państwa. Usługi wyższego rzędu i szkolnictwa wyższego oraz turystyka w oparciu o rzekę Wartę, w połączeniu z Odrą i Notecią, stawiają Gorzów w randze miast prestiżowych.

System transportu

Podstawową ideą jest równowaga pomiędzy charakterem funkcjonalnym śródmieścia a transportem. Zasadniczym środkiem realizacji tej idei jest struktura oparta na wykorzystaniu transportu publicznego i ograniczeniu penetracji obszaru przez ruch samochodowy. Organizacja dostępu transportem publicznym opiera się na: o istniejącej linii komunikacji tramwajowej i komunikacji autobusowej, o zintegrowanych przystankach, wyznaczonych optymalnie z punktu widzenia dostępu

mieszkańców do Centrum,

- o zintegrowanym z komunikacją miejską węzle PKP i PKS, o sektorowej organizacji ruchu, o systemie parkingów buforowych, o tramwaju wodnym.

Obsługa śródmieścia oparta jest na:

- o ulicach głównych, wprowadzających ruch samochodowy do śródmieścia,
- o ulicach zbiorczych - obwodnicy śródmieścia,
- o ulicach lokalnych i dojazdowych, służących obsłudze terenów zabudowy,
- o drogach rowerowych.

Docelowy kształt obwodnicy wokół Śródmieścia możliwi likwidację ruchu przelotowego oraz fizyczne ograniczy możliwości przejazdu. Za najbardziej skuteczny uznano układ sektorowej penetracji śródmieścia z obwodnicy. Obszar obsługiwany jest w układzie sektorów, poprzez jednokierunkowe ulice "pricinkfy, prowadzące ruch samochodowy do parkingów buforowych oraz parkingów wewnątrz kwartałów zabudowy. W rejonie dużego nasycenia uchem samochodowym w celu odciążenia systemu dróg wyznaczyć należy miejsc pod parkingi dla rowerów. Pozostałe ulice wewnątrz obwodnicy kwalifikuje się jako ulice o preferancjach dla ruchu pieszego i rowerowego. Proponowana sektorowa organizacja ruchu samochodowego umożliwi zwiększenie atrakcyjności ruchu pieszego i rowerowego w sąsiedztwie terenów zieleni i wzdłuż ważnych przestrzeni publicznych. Zalety: o komunikacja zespólna - nowe połączenie piesze i rowerowe zbliżają, ułatwiają

dostępność na kierunku północ - południe, o udrożnienie systemu pieszego,

rowerowego i komunikacji zbiorowej z systemem Park &

Ride, o powiązanie wszystkich rodzajów komunikacji z transportem wodnym w skali miasta

i regionu, o system parkowania na parkingach buforowych (np. podziemnych) oraz w kwartałach

zabudowy (zabezpieczenie potrzeb parkingowych mieszkańców).